

Vuk'uzenzele

O e tlisetswa ke Dikgokahano tsa Mmuso (GCIS)

Sesotho/English

Mmesa 2016 Kgatiso 1

Diepsloot e fumana diteishene tse ntjha tsa sepolesa

Leqephe 7

R7 bilione e beetswe ka thoko bakeng sa madiboho a matjha

Leqephe 11

E na le Dipapatso tsa Mesebetsi Kahare

Etsa hore lentsewe la hao le utlwahale

Ongezwa Manyathi

MaAforika Borwa a nang le tokelo ya ho vouta a tla ba le monyetla wa ho sebedisa ditokelo tsa bona tsa molatheo ka ho beha letshwao lebokoseng la dikgetho Dikgethong tsa Mmuso wa Lehae tsa 2016.

Ka ho akgela voutu tsa bona, maAforika Borwa ha a matlafatse feela demokrasi ya nahaempa hape e tla ba baahi ba mahlahlaha ba ikgethelang baetapele ba ratwang ke bona ba tla thusa ho ntlafatsa makgabane a bophelo ba bona.

Bohlokwa ba ho beha X pamiring ya dikgethoho na le seabo bakeng sa ho etsa hore dikhanselara di be le boikarabelo le ho etsa bonnete ba hore bommasepala ba kgutlela diketso tsa motheo ka ho tsamaisa ditshebetso.

Hore demokrasi ya rona e dule e matlafetse, maAforika Borwa a tlameha ho nka karolo Dikgethong tsa Mmuso waLehae tsa 2016.

Ka ho fumana monyetla wa ho vouta ho bolela hore maAforika Borwa a ka etsa hore mantswe a bona a utlwahale. Empa sena se keke sa etsahala ebang batho ha ba etse bonnete ba hore mabitso a bona a hlalelle lenaneng la bakgethi pele ho kwalwa.

Batho ba nang le tokelo ya ho vouta ba ngodisa kgetlo le le leng feela, ntle le haeba ba sa tswa tloha seterekeng seo ba neng ba ngodiseditse ho sona, kapa meedi ya setereke seo ba neng ba le ho sona e fetohele.

Puong ya hae ya Boemo ba Naha (SoNA), Mopresidente Jacob Zuma o kopile bakgethi ba maAforika Borwa kaofela ho ingodisetse dikgetho.

"Ke eletsa ho kopa baahi bohle ba nang le tokelo ya ho vouta ho tswa ka bongata ho ya diterekeng le diteisheneng tsa bona tsa ho vouta ho ya ingodisa kapa ho lokisa tlhahisoleseding ya bona, hore ba lokele tsamaiso ena ya bohlokwa ya demokrasi," o boletse jwalo.

Makgolo a diketekete tsa maAforika Borwa a mametse pitso ena nakong ya ngodiso ya pele ya ho vouta mafelong a beke ya Hlakubele. Hona jwale Khomishene e Ikemetseng ya Dikgetho (IEC) e phatlaladitse ngodiso ya ho qetela e tla ba ka mafelo a beke a la 9 – 10 Mmesa 2016.

Ke maAforika Borwa a ka hodimo ho dimilione tse tharo a ileng diteisheneng tsa bona tsa selehae tsa ho vouta ho ya ngodisa, ho ngodisa hape kapa ho lokisa dintlha tsa bona. Modulasetulo wa IEC, Monghadi Glen Mashinini, o itse palo ya bakgethi ba tlileng diteisheneng tsa ho vouta e feta palo e rekhotilweng nakong ya ngodiso ya pele ya dikgetho tsa bommasepala ya 2011 habedi.

Sena se etsa keketso ya 23% mosebetsing wa ngodiso ha ho bapiswa le ngodiso ya pele ya mafelo

>E tswela pele leqepheng la 2

Mmuso wa Lehae o diatleng tsa hao!

Ingodisetse ho vouta!

9-10 Mmesa 2016

REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Vuk'uzenzele **ke MAHALA** ... empa e fetise ha o qetile

MMUSO WA LEHAE

Basadi ba nang le diporojeke tsa matlo ba aha matlo a hlomphehang

Rirhandzu Nkombyani

Haufinyana baahi ba dulang motseng o tlasa Mmasepala wa Mogalakwena ba tla una matlo a hlomphehang.

Paloyohle ya malapa a 60 a metse ya Ga-Hlako le Taueatsoala tlasa Mmasepala wa Mogalakwena, Seterekeng sa Mmasepala wa Waterberg a tla una ho tswa Letsholong la selemo la Basadi baAhang tlasaLefapha la Naha la Bodulo ba Batho.

Letsholo la Basadi ba Ahangke Porojeke ya Letsema eo sepheo sa yona e leng ho aha matlo bakeng sa dihlopha tsa batho ba hlokaeng e leng batsofe, basadi, batho ba sa itekanelang le bana.

Ke porojeke ya tshebedisano ya Lefapha la Bodulo ba Batho, Basadi ba Ahang ba Aforika Borwa le makala a batho ba bang ba ikemetseng mme e etswa hang ka selemo porofenseng e le nngwe kapa ho feta e le hoketekela Kgwedi ya Basadi.

Letsholo la Basadi ba Ahang le qadile ka 2006 mme le se ahile haufi le diyuniti tsa matlo tse ka bang 500 naheng ka bophara e sale le thehwa.

Ha a ne a bua ketsahalang ya Ho Aha e neng e beha setene le ho kgatha lekote e neng e tshwaretswa motseng wa Taueatsoala, Motlatsi wa Letona la Lefapha la Bodulo ba Batho Zou Kota Fredericks o itse porojeke ena e bontsha hore mmuso, dikanteng kaofela tse tharo, o ikemisedi-tse ho fana ka matlo a hlomphehang bakeng sa maAforika Borwa.

“Se bohlokwa ka ho fetisisa mabapi le ketsahalo ya Ho Aha ke hore ho na le tshebedisano e bonahalang pakeng tsa mmuso le makala a ikemetseng le baahi ba faneng ka boitelo le nako ho etsa bonnete ba hore porojeke ya atleha,”o tjholo jwalo Motlatsi wa Letona Kota Fredericks.

Motlatsi wa Letona Kota Fredericks o itse ba elelltswa hore sebaka sa Taueatsoala se wela tlasa Mmasepala ya bileng le diphephetso tse itseng.

O tshepitsitse baahi hore mmuso o sebetse ka matla ho arabela le ho fumana ditharollo tsa diphephetso tseo.

“Ke motlotlo ho utlwa hore boholo ba metse e haufi le Taueatsoala e na le motlakase le hore batho ba bang ba thusitsweng ke mmuso ba kopane mme ba theha dikoporasi ho hlalisa mahe, pampiri ya

ntlwana, disebediswa tsa matlwana le dihlahiswa tse ding.

Setho sa Lekgotla la Phethahatso (MEC) sa Taolo ya Dikoporasi, Bodulo ba Batho le Merero ya Setso Limpopo, Makoma Makhurupetje o itse lefapha le itlamme ho etsa bonnete ba hore basadi ba a matlafatswa mme sena se pakwa ke porojeke ena e ileng ya nehwa basadi hore ba ipuelele dikhamphani tsa ho aha tseo e leng tsa bona ho tloha ka 1994.

Makhurupetje o ile a re.” Selemong se fetileng sa dijhelete hong le sena seo re leng ho sona, Limpopo e abetse dikhamphani tsa basadi ba 12 diporojeke tsa ho aha matlo tse 5900 tse etsang paloyohle ya R507123551. Boitlamo ba rona bo bonahatswa ke palo ya menyella ya matlo eo re e hlahisitseng baahi. Ho hlahisitswe ka hodimo ho menyella e dimilione tse 3.3 ya matlo ka lenaneo la matlo a fumantshwang tshehetso ke mmuso,” Makhurupetje o ile a rialo.

HO AHA MATLO A HLOMPHEHANG

E mong wa bauni ya fumaneng ntlo ka baka la porojeke ke Joyce Ramashala (58) ho tswa motseng wa Ga-Hlako tlasa Mmasepala wa Mogalakwena.

Bophelo bo ne bo le boima ho Ramashala le ba lapa la hae ba qetileng lemo tse ngata ba dula mokhukhung o swahlananeng o nang le kamore tse pedi. Nakong ya dipula ho ne ho ba boima haholo lapeng lena.

Ha Motlatsi wa Letona Zou Kota – Fredericks le Setho sa Lekgotla la Phethahatso Makhurupetje ba etetse lapeng la hae ha a ka a kgona ho pata lethabo la hae.

O ile a re, “Ke hloka mantswe, ke thabile haholo hobane re tla ba le tulo eo re tla e bitsa lelapa. Ntlo e tla kgutlisa seriti sa rona.”

Motho e mong ya unneng ke Catherine Moreana (70) ya dulang ntlong e nang le kamore tse pedi le bana ba supileng. Porojeke ya matlo e fetotse bophelo ba hae le ba lapa la hae.

*Rirhandzu Nkombyani o sebeletsa Mmuso wa Porofense ya Limpopo

****Rirhandzu Nkombyani o direla Puso ya Porofense ya Limpopo.***

Tonakgolo ya Limpopo Stanley Mathabatha o beha setene mokgahlelong wa kaho ya ntlo e ntjha ya Mme Marutha.

Baahi ba Motse wa Ga-Hlako le wa Taueatsoala Limpopo ba nehlwe matlo a hlomphehang ho dula ho ona le ba malapa a bona.

> E tswelapele ho tloha leqepheng la 2

a beke a 2014 a Dikgetho tsa Mmuso wa Naha le wa Lehae.

“Lena ke letshwao le letle mabapi le Dikgetho tsa Bommasepala tse tlang tsa 2016,” Mashinini a rialo.

Le ha mafelo a beke a pele a ngodiso ya ho vouta e fetile, ho sa na le nako ya ho ngodisa. Bakgethi ba nang le tokelo, ba so kang ba ngodisa, kapa ba batlang ho sheba dintlha ba ka etsa kopo ya ho ingodisa ka nako ya mosebetsi diofising tsa bona tsa IEC tsa selehae kapa ba ingodisetse ho vouta ka matsatsi a ikgethileng a ngodiso.

Ba batlang ho ingodisa diofising tsa bona tsa Khomeshene ya Dikgetho tsa selehae ba lokela ho letsa pele ba bolele hore ba tla fihla. Lebaka ke hobane ha naha e atametse Tsatsing la Dikgetho basebetsi ba bangata ba dikgetho ha ba fumanehe diofising, ba ruta baahi mabapi le ho vouta.

MONYETLA O MONG WA HO NGODISA

Se ke wa fosa mafelo a beke a ngodiso ya bobedi mabapi le Dikgetho tsa Bommasepala tsa 2016. Diteishene tsa ho vouta naheng ka bophara di tla bulwa bakeng sa ho ngodisa ho tloha ka hora ya 8 hoseng ho ya ka hora ya 5 ka la 9 le 10 Mmesa 2016.

BATJHA BA LOKELA HO NGODISA LE HO VOUTA

Jwalo ka ha Naha e ketekela dilemo tse 40 bakeng sa merusu ya Soweto ya 1976, ke toka hore batjha ba tswe ka bongata ho ya ngodisa hore ba tle ba voute le hore ba be le seabo mabapi le bokamoso ba bona.

Moloko wabatjha o lokela ho susumetswa ke batjha ba 1976 mme ba etelle pele bokamoso ba naha.

Batho ba bangata ba entse tefello ya kgolo bakeng samaAforika Borwa hore a kgone ho phela naheng e lokolohileng le ya demokrasi. Le ha demokrasi e lekwa nako le nako, seo ha se bolele hore ha ho katleho e fumanweng ho tloha ka 1994.

KE MANG YA KA NGODISANG?

Hore o ngodise o lokela ho ba moahi wa Aforika Borwa; bonyane o be le dilemo tse 16 (o ka vouta feela ha o na le dilemo tse 18); o be le tokomane ya boitsebiso e mmala o motala e nang le nomoro ya khoutu ya ID; Karata ya boitsebiso; le lengolo la boitsebiso la nakwana (TIC).

Hape bakopi ba tla hloka ho fana ka aterese ya moo ba dulang e hlahellang seterekeng sa moo ba ngodisang ho voutela teng.

Ebang bakgethi ha ba na aterese ka botlalo ba lokela ho neha ditho tsa semmuso tsa dikgetho dintlha tse lekaneng tsa moo ba dulang teng ho etsa bopaki ba hore ba ngodisa seterekeng se nepahetseng sa ho vouta.

NKA NGODISA NENG MME HOKAE?

O ka etsa tsebiso ya ho etsa kopo ya ho ngodisa nakong ya dihora tsa mosebetsi ofising ya IEC ya lehae e nang le boikarabelo ba setereke sa hao sa ho vouta.

KE TLAMEHA HO NGODISA HAPE NENG?

O hloka ho ngodisa hape ha:

- aterese ya hao ya lapeng e tjhentjha
- IEC e o bolella hore meedi ya setereke sa hao sa ho vouta e fetohile.

O TLA TSEBA JWANG EBANG KAPA MOO O NGODISITSENG TENG?

Ho sheba dintlha tsa hao tsa ngodiso o ka:

- romela SMS le nomoro ya hao ya boitsebiso ho 32810 (SMS e le nngwe ke R1.00)
- sheba dintlha tsa hao tsa ngodiso ho intha-

- netewww.elections.org.za
- sheba seteishene sa hao sa ho vouta nakong ya ngodiso mafelong a beke ya la (9 le 10 Mmesa 2016)
 - sheba ofising ya hao ya lehae ya IEC nakong ya dihora tsa mosebetsi.

HO ETSA KOPO YA KGETHO E KGETHEHILENG

Kgetho e kgethehileng e dumella mokgethi ya ngodisitsweng, ya sa kgoneng ho vouta seteisheneng sa hae ka Letsatsi la Dikgetho, ho etsa kopo ya ho vouta pele ho Letsatsi la Dikgetho. Le ha ho le jwalo, ha se bohle ba dumellwang kgetho e kgethehileng. Ba lakatsang ho etsa kgetho e kgethehileng ba lokela ho ba le tse latelang:

- be mokgethi ya ngodisitseng
- ya nang le bukana ya boitsebiso e mmala o motala, e nang le nomoro ya khoutu, Karete ya boitsebiso, kapa TIC e molaong (kenya kopo ofising ya Lefapha la Merero ya Lehae)
- Latela maemo a mabapi le mofuta wa dikgetho tse ikgethileng.

O ka kenya kopo ya kgetho e kgethehileng ebang ha o kgone ho finyella seteisheneng sa hao sa ho vouta hobane o sa phela hantle, o sa itekanela kapa o imile; kapa o keke wa vouta seteisheneng sa hao ka Tsatsi la Dikgetho.

KE VOUTA NENG?

Ka mola, dikgetho tse kgethehileng di ka etswa feela ka matsatsi a ikgethileng a hlahang papetleng ya dikgetho mme ha ho mokgelo o tla etswa.

Penya konopo ya “Like” leqepheng la IEC South Africa ho Facebook kapa re latele ho Twitter @IECSouth Africa ho fumana ditsebiso mabapi le matsatsi a ngodiso a mafelo a beke.

****Sengolwa se ekeditsweng se tswa ho Khomeshene e Ikemetseng ya Dikgetho (IEC).***

Mabapi le tlhahisoleseding e nngwe letsetsa IEC ho: 0800 11 8000 bakeng sa dipotso tsa hao tse mabapi le dikgetho. Setsi sa mehala se bulwa ka Mantaha ho fihla ka Labohlano ka hora ya 7 hoseng ho ya ho ya 9 mantsiboya.

Dimilione di etela diteishene tsa ngodiso ya ho vouta

Priscilla Khumalo

BaHaufinyana ho bile le bakgethi ba ka hodimo ho dimilione tse tharo ba ka voutang ba ileng ba etela diteishene tsa ngodiso nakong ya ngodiso ya pele naheng ka bophara. Ho batho ba 3 097 194 ba ileng diteisheneng tsa ngodiso ya ho vouta, 692 730 e ne e le ba ngodisang kgetlo la pele, ha 1 086 958 e le ba ngodisang hape diterekeng tsa ho vouta tse fapaneng mme 1 317 596 ba etsa bonnete le ho lokisa dintlha tsa bona tsa ngodiso seterekeng seo ba leng ho sona.

Hape ho bile le karabelo e kgolo ya batho ba batjha moo 544 552 ya batho ba ka tlase ho lemo tse 30 ba ngodisitseng kgetlo la pele.

Batho ba ka bang 54% ba ngodisitseng kgetlo la pele e ne e le basadi. Sena se hlokometswe diporofenseng kaofela, ntle le Kapa Leboya moo ba batlileng ba ba tekatekano ya 50/50 pakeng tsa banna le basadi ho ya ka ngodiso ya bona e ntjha.

KwaZulu-Natal le Gauteng di bile le seabo se batlieleng se etsa halofo ya dingodiso tse ntjha, moo 24% e bileng ya KwaZulu-Natal mme 22.5% e bileng ya Gauteng.

Ingodisetse ho vouta!

Mmuso wa Lehae
o diatleng tsa hao

ka la 9-10 Mmesa 2016

REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

POLOKEHO LE TSHIRELETSEHO

Diepsloot e fumana diteishene tse ntjha tsa sepolesa

Noluthando Mkhize le Edwin Tshivhidzo

Diteishene tsa Sepolesa tseo e leng kgale di lebelletswe Diepsloot, ka leboya ho Johannesburg di qetelletse di butswa ho Iwantshana le tlolo ya molao sebakeng sena.

Diteishene di butswa ka semmuso ke Letona la Sepolesa Nkosinathi Nhleko, ya ileng a kopa hore baahi ba sireletse basadi le bana mme ba sebedise ditho tsa bolebedi ba selehae ho Iwantshana le tlolo ya molao dibakeng tsa bona.

“Tswelopele e etsahala ha feela ho rena kgo-tso...hape ke boikarabelo ba tikoloho ho etsa bonnete ba polokeho ya yona. Re lokela ho itluma ngatana ho Iwana kgahlanong le tlolo ya molao” a rialo.

Hape Letona le nehelane ka dikoloi tse ntjha tse ka hodimo ho 21 diteisheneng tsena ho matlafatsa ntwa kgahlanong le tlolo ya molao sebakeng sena.

Mmuso o sebedisitse tjehele e fetang R100 milione ho aha diteishene tsena tse qadi-lweng ka 2008.

Mosebetsi wa ho aha o file ditho tsa tikoloho tse 145 menyetla ya ho etsa mesebetsi e fapaneng mme batjha ba 200 ba kwetlisetswa mesebetsi e fapaneng ya ho aha ka Lenaneo la Katoloso ya Mosebetsi ya Setjhaba (EPWP) le ka Lenaneo la Ditshebetso tsa Batjha ba Naha.

HO SIRELETSA BATHO BA DIEPSLOOT

Hape tlhomamisong ena ho ne ho le teng Mokhomeshare wa Sepolesa ya Tshwereng Mokobobo Johannes Phahlane, ya ileng a re diteishene tse sebitsang hantle tsa sepolesa di bohlokwa tikolohong e nngwe le e nngwe.

“Jwaloka Tshebeletso ya Sepolesa sa Afika Borwa (SAPS), re motlotlo haholo ka diteishene tsena tse etseditsweng kuno ya lona, hore re tle re kgone ho ba le matlaa ho sebeletsa le ho sireletsa batho ba Diepsloot ka bokgabane le ka bohlale.

Mehlodi kaofelae kentsweng diteisheneng tsena tsa sepolesa e tla sebediswaka nepo le ka botlalo ho Iwantshana le tlolo ya molao,” a rialo.

Mokgenerale Luthenente Phahlane o ekeditse ka hore mapolesa a na le boikarabelo bathong

ba o ba ba sebeletsang. A hlakisa bohlokwa ba matla a tsebedisanommoho pakeng tsa mapolesa le baahi.

O boletse hore Aforika Borwa e hohetse batho ba tswang dikanteng tsohle tsa bophelo mme ba tllileng motse toropong wa Johannesburg ka bongata ho tla ntlafatsa maphelo a bona.

“Batho ba tswang diporofenseng tse ding le dinaheng tsa boahelani ba tla mona motseng wa kgauta, e leng setsi sa moruo Aforika.”

Dieplsoot jwalo ka ditikoloho tse ngata tsa boahisani, e teteane hoo batho ba bang ba qetellang ba inehela tlolong ya molao,jwaloka tsebedisong ya dithethefatsi, tseo hangata di amanang le polao, teko ya polao, tlatlapo le peto. Ke batla ho hatella hore re tla tiisaka matla ho Iwantshana le ho ata ha dintho tsena.”

O itse ho Iwantshana letlolo ya molao, barekisi ba dithethefatsi, bobodu le dinokwane ho bohlokwa haholo.

“Re sebeditse, mme re tla tswela peleho tobana le ditho tsa rona tse sebedisang betjhe ya rona e hlomphehang ho etsa dintho tse fapaneng le seo e se emetseng. Re kopa baahi ba rona ho tlaheha boitshwaro bofe kapa bofe bo sa lokang.”

Jonathan Sathekgeeo e leng moahi wa Diepsloot ya neng a tileho tla iponela le ho paka pulo ena ya semmuso ya diteishene tsa sepolesa, o boleletse Vuk'uzenzele hore o ikutlwa a sireletsehile ka baka la diteishene tsena tsa sepolesa tse qetilweng ho ahwa.

“Re leboga haholo mabapi le diteishene tsena tse ntjha tsa sepolesa hobane dihaufi le matlo a rona mme di tla tshosa dinokwane,” a rialo.

LENANEO LA TSAMAIISO YA MOSEBETSI WA KETAPELE

Ho tloha ka 2014, SAPS esale e ntjhafatsa le ho fetola diteishene tsa sepolesa ka Lenaneo la Tsamaiso ya Mosebetsi wa Ketapele (FSD).

“FSD e theilwe ke mmuso mme e kgannwa ke Kantoro ya Mopresidente ho etsa bonnete ba hore re hlomphe melao ya Batho Pele, e leng ho beha batho pele. Ho ya ka sena, ha se feela hore re ntlafaditse ponahalo le ho tshwara ditshebeletso tsa rona hantle, empa hape re kwetlisitse ditho tsa rona ho ntlafatsa boitshwaro ba bona ha ba sebedisana le batho ba etelang kapa ba letsetsang diteisheneng tsa rona tsasepolesa,”Mokgenerale Luthenente Phahlane o itse jwalo.

Letona la Sepolesa NkosinathiNhleko (ya hare ka hodimo) le Mokhomeshenare wa Naha wa Sepolesa ya Tshwereng Mokobobo Mokgenerale Luthenente Johannes Phahlane ba butse diteishene tsa sepolesa sa Diepsloot ka semmuso.

O boetse a bolela hore lenaneo le etseditswe ho bontsha boporofeshenale mosebetsing.

“Re bone phetoho. Re atlehile diteisheneng tse fapaneng tsa FSD tseo re seng re di ntjhafaditse kapa re di butseng.Re bile dipaki tsa baahi ba fihlellang ditshebeletso, kamohelo ya dintlha tse tlamehang ho baakangwa bakeng sa mosebetsi wa mapolesa, ho thewa ha dikamano pakeng tsa batho ba amehang le ho matlafatasa dikamano tsa baahi.”

Ho ya ka Mokhomeshenare wa Naha wa Sepolesa, ditho tsa SAPS tse tla sebeletsang

le baahi di tla kenyetlela boitshwaro bo botle, boporofeshenale le hlomphe.

“Tlolo ya molaoe lokela ho fediswa, mme mmoho re lokela ho kgutlisa seriti sa diterata tsa rona hore re kgone ho hodisetsa bana ba rona bao e leng baetapele ba kamoso, sebakeng sa Diepsloot e bolokehileng le e betere.”

Letona la tsa Mosebetsi ya Setjhaba Thulasizwe Nxesi, le yena ya neng a tilele pulong, o kopile baahi ho sebedisa ditshebeletso ka boikarabelo ka ha di etseditswe ho thusa bona.

Ho Iwantshana le tlolo ya molao le bobodu

Dorris Simpson

Mopresidente Jacob Zuma o tsebisitse dikgato tse tla eketswa boitekong ba ho Iwana kgahlanong le tlolo ya molao le bobodu.

Karabelong ya hae nakong ya dipuisano tsa Puo ya Boemo ba Naha (SoNA) Mopresidente o itse mmuso o matlafatsa leano la moralo wa molao le horeo tla tswela pele ka dikgato tse ding ho Iwantsha tlolo ya molao le bobodu.

“Yuniti ya ho Lahlehelwa ha Matlotlo e entse mosebetsi o kgabane haholo selemong se fetileng sa ditjhelele,”o hlahositse jwalo.

Yuniti ena e phethile dinyewe tse 463 tsa melato ya ho lahlehelwa ha matlotlo ao a ka bang R2 bilione mme hape ya phetha ditaelo tse emisitsweng tse 342 tsa boleng ba R2.8 bilione.

“Paloyohle ya R1.6 billion e kgutliseditse diphofu tsa tlolo ya molao,” ho rialo Mopresidente Zuma.

Tjhelele ena e fumanwe ka mora ho phenyekollwa ha mesebetsi ya bobodu.

Mopresidente o boetse a bolela hore R11 millione di fumanwe dinyeweng tseo ditho tsa mmuso di ikamahantseng le bobodu ho tsona hong le melatong e meng.

O itse Sehloamathiso sa Bili ya Ntlafatso Tshireletso ya Ditshenolo se ile sa hlahiswa Sebokeng sa Setjhaba ho ya mafelong a selemo se fetileng.

Sepheo sa sona sa bohlokwa ke ho fana ka tshireletso ya batho ba utullang diphiri hore re kgone ho Iwantshana le bobodu betere le ka bokgabane.

“Sehloamathiso sa Thibelo le Twantshano ya Mosebetsi ya Bobodu se tla hlaliswa Palamenteng,”Mopresidente

Zuma o boletse jwalo.

Sehloamathiso sena se ntlafatsa ho sebedisiwa ha Molao wa Thibelo le Twantshano ya Mosebetsi ya Bobodu hore ho bonwe diphephetso mme ho kwalwe dikgeo.

Molao o mong o motjha o hlalhisitsweng ke wa Bili ya Ditlolo tsa Molao Disebedisweng tsa Inthanete le Ditaba tse ding tse Amanang le tsona, e leng e tla hlalhiswa Palamenteng pakeng ya pele ya 2016.

Ditlolo tsa Molao Disebedisweng tsa Inthanete di hlaloswa e le mesebetsi ya bonokwane e etswang ho sebediswa dikhomputha le inthanete.

NTSHETSOPELE YA DITSHEBELETSA TSA SEPOLESA SA AFIKA BORWA

Antse a le tabeng ya tshireletso, Mopresidente o tsebahaditse dintho tse pedi tse ntjha tsa ntshetsopele bakeng sa Tshebeletso ya Sepolesa sa Afika Borwa (SAPS) Afirka Borwa.

“E le karolo ya lewa la ho Kgutlela dinthong tsa Motheo, Lefapha la Sepolesa le tla theha diyuniti tse ikgethileng tse tla tobana le dithethefatsi le ntho tse tsamaelanang le neheletsano ya tlolo ya molao hong le tlatlapo le ho ata ha dithunya setjhabeng sa rona.”

Diyuniti tse pedi, ho rialo Mopresidente, di kenyetlela Kantoro ya Thibelo ya Dithethefatsi ya Aforika Borwa le Kantoro ya Naha ya Taolo ya Dithunya tse sengMolaong le Ditlolo tsa Molao tse Sehlooho le tse nang le Dintwa.

Diyuniti tsena di tla wela tlasa Tsamaiso ya Dipatlisiso tsa Ditlolo tsa Melao tse Sehlooho, e tsejwang ka hore ke di-Hawk.

Mmuso o finne seledu mabapi le ho Iwantshana le tlolo ya molao le bobodu naheng.